
Doporučená literatura ke studiu

Církevní dějiny Doporučená literatura ke studiu
Seznam ke stažení [ZDE](#)

Třebaže předkládaný seznam je širší, nakolik vedle povinných titulů zahrnuje i další, doporučené k vlastní volbě, představuje i tak střídmy počáteční výběr, navíc výhradně z titulů, které jsou v dispozici k češtině. Je nezbytné si uvědomit, že tím zůstává stranou řada důležitých a obohacujících textů právě i k tuzemským dějinám (o zahraničních nemluvě), a zdaleka ne jen odlehle speciálních, ale někdy i dosti fundamentálního významu. Rozšiřovat svůj závěr i o cizojazyčnou četbu přináší tedy zásadní prospěch!

Úvod do theologického studia dějin:

- Wolfgang Beinert: Malé dějiny křesťanského myšlení, Kostelní Vydří 2012
- Alister E. McGrath: Křesťanská spiritualita (Úvod), Praha 2001
- Philip Sheldrake SJ: Spiritualita a historie (Úvod do studia dějin a interpretace křesťanského duchovního života), Brno 2003

Celkový učebnicový přehled dějin křesťanství:

- Existuje řada menších knih tohoto druhu, různého zaměření, podle kterého je možné vybrat si je za doplňkovou četbu, ovšem s rozvahou, neboť jsou kolísavé kvality (neúnosná je např. Příručka církevních dějin Pavla K. Mráčka).
- Jako prvotní učebnicový přehled látky, na němž může stavět další studium, je zvláště doporučen hodný Alister E. McGrath: Dějiny křesťanství – Úvod, Praha 2014
- Každý student ETF je však povinen prostudovat k 1. souborné zkoušce následující trojici:
- Rudolf Říčan – Amedeo Molnár: Dvanáct století církevních dějin, Praha 20083
- Rudolf Říčan: Od úsvitu reformace k dnešku, Praha 1948 (oproti předcházejícímu titulu více středoškolského charakteru, avšak zahrnuje jinde nesnadno přístupnou látku; navazuje na Kapitoly z církevních dějin I: K červánkům reformace, Praha 1936).
- Časovou mezeru mezi obsahem obou děl pomáhá vyplnit Francis Rapp: Církev a náboženský život Západu na sklonku středověku, Brno 1996.

Důležité monografie k dějinám starověkého a středověkého křesťanství i reformační epoše:

- Amedeo Molnár: Lístky o mladé církvi, Praha 1952
- Christoph Marksches: Mezi dvěma světy (Dějiny antického křesťanství), Praha 2005
- Karl Suso Frank: Dějiny křesťanského mnišství, Praha-Břevnov 2003
- Klaus Schatz: Dějiny papežského primátu, Brno 2002
- Malcolm Lambert: Středověká hereze, Praha 2000
- Amedeo Molnár: Valdenští (Evropský rozměr jejich vzdoru), Praha 19912
- Amedeo Molnár: Na rozhraní věků (Cesty reformace), Praha 20072 (oddíly Luther – Zwingli – Calvin je třeba přečíst povinně k 1. zkoušce)
- Pierre Chaunu (ve spolupráci s Guy Bedouellem): Dobrodružství reformace (Svět Jana Kalvína), Brno 2001 (kniha mizerně přeložená, ale jinak velmi podnětná)
- Thomas Kaufmann: Vykoupení a ztracení (Dějiny reformace), Praha 2020 (výborný přehled na úrovni současného stavu bádání, který by byl doporučen hodný i jako základní učebnice, kdyby český překlad neobsahoval zrádné chyby)

Souhrnné přehledy dějin dogmatu a theologie:

- Bernhard Lohse: Epochy dějin dogmatu, Jihlava 2003 (povinně k 1. zkoušce)
- Adolf Harnack: Dějiny dogmatu, Praha 19742 (klasické dílo, ovšem poplatné theologickému liberalismu z přelomu 19. a 20. století)
- Louis Berkhof: Dějiny dogmatu, Praha 2003 (výrazně reformované)
- Tony Lane: Dějiny křesťanského myšlení, Praha 1996
- Amedeo Molnár: Pohyb theologického myšlení (Přehledné dějiny dogmatu), Praha 1982 (sborník sebraných statí)

Patristika a patrologie:

- Amedeo Molnár: Uvedení do patristiky, Praha 1962 (povinně k 1. zkoušce)
- Vratislav Šmelhaus: Řecká patrologie, Praha 1972 (povinně k 1. zkoušce)
- Henry Chadwick: Augustinus, in: Hare-Barnes-Ch.: Zakladatelé myšlení, Praha 1994 (povinně k 1. zkoušce)

- Hubertus R. Drobner: Patrologie (Úvod do studia starokřesťanské literatury), Praha 2011
- Heinrich Kraft: Slovník starokřesťanské literatury (Život, spisy a nauka řeckých, latinských, syřských, egyptských a arménských církevních otců), Kostelní Vydří 2005

Ke scholastické teologii:

- Josef Pieper: Scholastika (Osobnosti a náměty středověké filosofie), Praha 1993, a od téhož autora Tomáš Akvinský (Život a dílo), Praha 1997 (obojí povinně k 1. zkoušce).

K dějinám reformační a poreformační teologie (převážně, nikoli však výlučně evangelické):

- Martin Wernisch: Mystika a reformace (úvodní studie k Theologia Deutsch), Praha 2007
- Martin Wernisch: Politické myšlení evropské reformace, Praha 2011
- Karl Barth: Protestantská teologie v XIX. století I-II, Praha 1987-1988
- Rosino Gibellini: Teologické směry 20. století, Kostelní Vydří 2011
- Jan Štefan: Karl Barth a ti druzí (Pět evangelických theologů 20. století: Barth - Brunner - Tillich - Althaus - Iwand), Brno 2005
- Petr Macek: Novější angloamerická teologie (Přehled základních směrů s ukázkami), Praha 2008

Antologie pramenných textů:

- Günter Stemberger (ed.): 2000 let křesťanství (Ilustrované církevní dějiny), Kostelní Vydří 1999
- Spisy apoštolských otců, Praha 20043
- Josef Novák: Patristická čítanka, celkem 9 svazků v řadě Teologické studie, Praha do 1991 (formu antologie má 1. sv., další představují ucelené významné spisy starokřesťanských theologů i církevních historiků)
- Rudolf Říčan (ed.): Čtyři vyznání, Praha 1951 (starokřesťanská symbola a reformační konfese; povinně k 1. zkoušce)
- Kniha svornosti (Symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví augsburské konfese), Praha 2006
- Amedeo Molnár za spolupráce Noemi a Ludka Rejchrtových (ed.): Slovem obnovená (Čtení o reformaci), Praha 1977

Přehledy tuzemských církevních dějin a sebrané statě k různým jejich obdobím:

- Český ekumenismus (Theologické kořeny a současná tvář církvi), Praha 1976 (dvě části je třeba prostudovat povinně ke 2. souborné zkoušce: Miloslav Kaňák: Od počátku křesťanství k reformaci + Pavel Filipi: Léta 1848-1938)
- Jaroslav Kadlec: Přehled českých církevních dějin 1-2, Praha 1991 (z římsko-katolického stanoviska)
- Ferdinand Hrejsa: Dějiny křesťanství v Československu I-VI, Praha 1947-1950 (obsáhlý, ne příliš strukturovaný přehled látky, dovedený pouze k České konfesi)
- František M. Bartoš: Knihy a zápasy, Praha 1948 + Světci a kacíři, Praha 1949

Monografie a texty k předreformačním církevním dějinám Českých zemí:

- Miloš Šolle: Od úsvitu křesťanství k sv. Vojtěchu, Praha 1996
- Petr Sommer: Začátky křesťanství v Čechách (Kapitoly z dějin raně středověké duchovní kultury), Praha 2001
- Josef Cibulka: Velkomoravský kostel v Modré u Velehradu a začátky křesťanství na Moravě, Praha 1958
- František Dvorník: Byzantské misie u Slovanů, Praha 1970
- Josef Vašica: Literární památky epochy velkomoravské (863 - 885), Praha 19962 (studie a edice)
- Jaroslav Kolár a Emil Pražák (ed.): Středověké legendy o českých světcích, Praha 1998 (základní výběr textů ve čtenářské edici; vedle něho existují i vydání kritická a zahrnující další spisy; zde ještě zmiňme alespoň významně diskutovanou Kristiánovu legendu v bilingvní edici Jaroslava Ludvíkovského, Praha 1978)
- Zdeňka Hledíková: Svět české středověké církve, Praha 2010

Přehledy a sebrané statě k dějinám domácích reformačních hnutí a církví:

- Ferdinand Hrejsa: Česká reformace, Praha 19212 (povinně ke 2. zkoušce)
- Jiří Just, Zdeněk R. Nešpor, Ondřej Matějka a další: Luteráni v českých zemích v proměnách staletí, Praha 2009
- Kamil Krofta: Listy z náboženských dějin českých, Praha 1936
- František M. Bartoš: Bojovníci a mučedníci (Obrázky z dějin české reformace), Praha 19462 + Ze zápasů české reformace, Praha 1959
- Acta reformationem Bohemicam illustrantia, prozatím 7 svazků, vydávaných fakultou od r. 1978

Monografie a pramenné texty k husitskému hnutí:

- Martin Wernisch: Husitství, Praha 2003 (povinně ke 2. zkoušce)
- František M. Bartoš: Husitská revoluce I-II, Praha 1965-1966
- František M. Bartoš: Husitství a cizina, Praha 1931
- Pavel Soukup: Reformní kazatelství a Jakoubek ze Stříbra, Praha 2011
- Blanka Zilynská: Husitské synody v Čechách 1418-1440 (Příspěvek k úloze univerzitních mistrů v husitské církvi a revoluci), Praha 1985
- František Šmahel: Basilejská kompaktáta (Příběh deseti listin), Praha 2011
- Ivan Hlaváček (ed.): Ze zpráv a kronik doby husitské, Praha 1981
- Vavřinec z Březové: Husitská kronika / Píseň o vítězství u Domažlic, Praha 19792
- Amedeo Molnár (ed.): Husitské manifesty, Praha 1980

Monografie a pramenné texty k dějinám Jednoty bratrské:

- Rudolf Říčan – Amedeo Molnár: Dějiny Jednoty bratrské, Praha 1957 (povinně ke 2. zkoušce)

- Joseph Th. Müller – František M. Bartoš: Dějiny Jednoty bratrské I, Praha 1923 (podrobnější než předešlé, ale zahrnuje jen nejstarší období)
- Amedeo Molnár: Boleslavští bratři, Praha 1952
- Jindřich Halama: Sociální učení Českých Bratří 1464 – 1618, Brno 2003
- Ferdinand Hrejsa: Sborové Jednoty bratrské, Praha 1939
- Antonín Gindely (ed.): Dekrety Jednoty bratrské, Praha 1865
- Jaroslav Bidlo (ed.): Akty Jednoty bratrské I-II, Brno 1915-1923
- Amedeo Molnár (ed.): Českobratrská výchova před Komenským, Praha 1956
- Řád církevní Jednoty Bratří českých, Praha 1897 (anebo v XVII. svazku řadu Veškeré spisy Jana Amosa Komenského ve vydání Jos. Th. Müllera a J. V. Nováka, Brno 1912)

K vývoji tuzemských církví pod vlivem evropské reformace:

- Josef Macek: Víra a zbožnost jagellonského věku, Praha 2001
- Ferdinand Hrejsa: Česká konfese (její vznik, podstata a dějiny), Praha 1912
- Zdeněk V. David: Nalezení střední cesty (Liberální výzva utrakvistů Římu a Lutherovi), Praha 2012 (vysoce kontroverzní, odborně málo uspokojující dílo, avšak významné pro současnou diskusi)

K církevním dějinám v čase protireformace a v toleranční době:

- Hanuš Opočenský: Protireformace v Čechách, Praha 1914 (povinně ke 2. zkoušce)
- Edita Štěpíková: Stručně o pobělohorských exulantech, Praha 2005 (a řada zevrubnějších prací téže autorky)
- Ondřej Macek (ed.): Po vzoru Berojských (Život i víra českých a moravských evangelíků v předtoleranční a toleranční době), Praha 2008
- Rudolf Zuber: Osudy moravské církve v 18. století I-II, Praha 1987 a Olomouc 2003
- Eduard Winter: Josefinismus a jeho dějiny (Příspěvky k duchovním dějinám Čech a Moravy 1740-1848), Praha 1945
- Jan Milič Lochman: Duchovní odkaz obrození (Dobrovský, Bolzano, Kollár, Palacký - Náboženské profily), Praha 1964
- Eva Melmuková: Patent zvaný toleranční, Praha 1999 (diskutabilní, i přemrštěně vyhraněná, přesto však souborná práce renomované autorky a znalkyně pramenů)
- Komise pro toleranční přihlášky Poradního odboru pro historická studia Synodní rady Českobratrské církve evangelické: Evangelíci v rané toleranční době v Čechách a na Moravě, vyšlo v osmi sešitech v Praze 1995-1996 (s podobnou tendencí jako u předcházejícího titulu, ale podrobnějším záběrem)
- Amedeo Molnár a Josef Smolík (ed.): Čeští evangelíci a toleranční patent (Sborník studií k dvoustému výročí tolerančního patentu), Studie a texty ETF 6, Praha 1982

Z dějin evangelických církví v 19. a první polovině 20. století:

- Rudolf Říčan: Vyznání a vyznavači (Z historie českého protestantismu XIX. století), Praha 1940
- J.L.Hromádka: Cesty českých evangelíků, Praha 1934
- Zdeněk R. Nešpor: Století evangelických časopisů 1849-1948 (Časopisy v dějinách "lidových" protestantských církví v Čechách a na Moravě), Praha 2010

K novějším církevním dějinám českých Němců:

- Kristína Kaiserová: Konfesionální myšlení českých Němců v 19. a počátkem 20. století, Úvaly u Prahy 2003
- Rudolf Grulich: Sudetoněmečtí katolíci jako oběti nacismu, Brno 2002
- Zdeněk Kučera, Tomáš Butta (ed.): 90 let Církve československé husitské (Sborník), Praha 2010

K církevním dějinám v době totalitních režimů:

- Milena Šimsová (ed.): Prošli jsme v jeho síle (Evangelíci v čase druhé světové války), Praha 2003
- Cesta církve, řada vycházející od r. 2009 v rámci Knižnice studijních textů Českobratrské církve evangelické
- Václav Vaško: Neumlčená (Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce) I-II, Praha 1990
- Vojtěch Novotný: Teologie ve stínu (Prolegomena k dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století), Praha 2007

Regionální a místní dějiny evangelických sborů:

- František Bednář (ed.): Památník Českobratrské církve evangelické (Českobratrská církev evangelická a její senioráty a sbory na stezkách minulosti a na prahu přítomnosti), Praha 1924
- Ferdinand Hrejsa: Dějiny české evangelické církve v Praze a ve středních Čechách v posledních 250 letech, Praha 1927
- Církev v proměnách času; 1918-1968 (Sborník k 50. výročí spojení Českobratrské církve evangelické), Praha 1969
- Církev v proměnách času (Sborník Českobratrské církve evangelické) 1969-1999, Praha 2002

Ke slovenským církevním dějinám:

- Ján Kvačala: Dejiny reformácie na Slovensku, Lipt. Sv. Mikuláš 1935 (studenti ze Slovenska mohou užít i ke 2. zkoušce)
- Peter Kónya a kol.: Konfesionalizácia na Slovensku v 16. - 18. storočí, Prešov 2010 (novější doplněk předešlého)

BIBLIOGRAFIE:

DALŠÍ ZDROJE

Systematická teologie Doporučená literatura ke studiu

Teologické slovníky a kompendia:

- Akin, Daniel L.; Dockery, David S.; Finn, Nathan A.; Morgan, Christopher W.: *A Handbook of Theology*. Nashville: B&H Publishing Group, 2023.
- Allen, Michael: *The New Cambridge companion to Christian doctrine*. Cambridge, United Kingdom ; New York, NY, USA: Cambridge University Press, 2023.
- Beinert, Wolfgang (vyd.): *Slovník katolické dogmatiky*, z němč. přel. Michal Altrichter a Leo Hipsch, 477 stran, MCM Olomouc 1994.
- **Betz, Hans Dieter (ed.). *Religion past & present: encyclopedia of theology and religion*. Leiden: Brill, 2007-. = Betz, Hans Dieter. *Die Religion in Geschichte und Gegenwart: Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft*. 4., völlig neu bearb. Aufl. Tübingen: J.C.B. Mohr Paul Siebeck, 1998-2007.**
- Byrne, Peter A Houlden, Leslie. *Companion encyclopedia of theology*. London: Routledge, 1995.
- Ford, David F. *The modern theologians: an introduction to Christian theology in the twentieth century 1–2*. Oxford: Basil Blackwell, 1989–1990.
- Gunton, Colin E.: *The Cambridge Companion to christian doctrine*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
- **Kasper, Walter – Buchberger, Michael. *Lexikon für Theologie und Kirche*. 3. Aufl. 1993 – 2001. Freiburg im Breisgau, Herder, 2009.**
- McGrath, Alister E. (a kol.): *Blackwelova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*, z angl. přel. J. Dus, L. Miřejovský, M. Plzák a M. Váňa, 593 stran, Návrat domů 2001.
- **Müller, Gerhard a Balz, Horst (ed.): *Theologische Realenzyklopädie*. 36 svazků, Berlin: Walter de Gruyter, 1976–2004.**
- Rahner, Karl / Vorgrimler, Herbert: *Teologický slovník*, z němč. přel. František Jirsa, doplnil Jan Sokol, 426 stran, Zvon 1996.
- Salajka, Milan: *Orientační teologický slovník*, Praha: Ježek 2000.
- Strettiová, Terezie Josefa: *Anglicko-český teologický slovník*, 2. vydání. Praha: Karolinum
- Tresmontant, Claude: *Otázky naší doby: filozoficko-teologický slovník*. Brno: Barrister & Principal, 2004.

Textové soubory:

- **Denzinger, Henricus / Hünermann, Peter: *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum de Reus Fidei et Morum*, 954 stran, 45. vyd., Freiburg: Herder 2017. = Denzinger, Henricus: *The Sources of Catholic Dogma*, 30. vyd., přel. R. J. Deferrari, Fitzwilliam, NH: Loreto Publications 1955. = <http://denzinger.patristica.net/>**
- Kinzig, Wolfram: *Faith in formulae: a collection of early Christian creeds and creed-related texts*. Oxford: Oxford University Press, 2017.
- ***Kniha svornosti: symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví Augsburské konfese : nové české znění podle standardní německo-latinské edice, s přihlédnutím k dosavadním převodům*, vyd. Wernisch, Martin et al., Praha: Kalich, 2006.**
- Kuschel, Karl-Joseph, *Teologie 20. století: Antologie*, 462 stran, edice Studium 2, Vyšehrad 1995.
- McGrath, Alister E. *The Christian theology reader*. 2nd ed. Oxford: Blackwell, 2001.
- Migne, Jacques Paul: *Patrologia graeca* - <https://patristica.net/graeca/>
- Migne, Jacques Paul: *Patrologia latina* - <https://patristica.net/latina/>
- Niesel, Wilhelm (vyd.): *Bekenntnisschriften und Kirchenordnungen der nach Gottes Wort reformierten Kirche*, 358 stran, 1938 a další vyd.
- **Říčan, Rudolf (vyd.): Čtyři vyznání. Vyznání augsburské, bratrské, helvetské a české se čtyřmi vyznáními staré církve a se čtyřmi články pražskými, Spisy KEBF A 15, 412 stran, Kalich 1951.**

Dějiny dogmatu a teologie:

- Barth, Karl: *Protestantská teologie v 19. století*. 1. Prehistorie, 2. Dějiny, z němč. přel. Bohuslav Vík, 669 stran, skriptum KEBF, Kalich 1987 a 1988.
- Bavinck, Herman.; Pass, Bruce R. A De Kok, Gert: *The Foremost Problems of Contemporary Dogmatics: On Faith, Knowledge, and the Christian Tradition*. Bellingham: Faithlife Corporation, 2025.
- Berkhof, Luis: *Dějiny dogmatu*, z angl. přel. Rostislav Matulík, 231 stran, Návrat domů 2003.
- Brož, Luděk: *Cesta Karla Bartha*, 171 stran, Kalich 1988.
- Gibellini, Rosino: *Teologické směry 20. století*, přeložili Pavel Reginald Větrovec a David Sanetrník, 664 stran, Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 2011.
- Harnack, Adolf: *Lehrbuch der Dogmengeschichte 1-3, 1885-1889 a další vyd.*, 826+538+959 stran. Anglicky History of Dogma 1-7, reprint New York 1961.
- Harnack, Adolf: *Dějiny dogmatu*, z němč. přel. František Žilka, 372 stran, Knihovna samostatnosti sv. 14, Praha 1903, reprint Kalich 1974.
- Hodgson, Peter Crafts – King, Richard H.: *Christian theology: an introduction to its traditions and tasks*. Minneapolis: Fortress, 1994.
- Kinzig, Wolfram: *A History of Early Christian Creeds*, Berlin: de Gruyter 2024.
- Lane, Tony: *Dějiny křesťanského myšlení*, kolekt. překlad z angl., 286 stran, Návrat domů 1996.
- **Lohse, Bernhard: *Epochy dějin dogmatu*, z němč. přel. Jan Štefan a kol., 246 stran, Mlýn 2003.**
- Molnár, Amedeo: *Pohyb teologického myšlení. Přehledné dějiny dogmatu*, skriptum KEBF, 440 stran, Kalich 1982.

- Pelikan, Jaroslav: The Christian Tradition. A History of the Development of Doctrine 1-5, 394+329+333+424+361 stran, The University of Chicago Press 1971-1989.
- Pesch, Otto Hermann: Cesty k Lutherovi, z němč. přel. Jaroslav Vokoun, 291 stran, CDK 1999.
- Pieper, Josef: Scholastika. Postavy a problémy středověké filosofie, z němč. přel. Ivan Ozarčuk, 146 stran, Vyšehrad.
- Pieper, Josef: Tomáš Akvinský. Život a dílo, z němč. přel. Martin Pokorný, 159 stran, Vyšehrad 1997.
- Placher, William C. A history of Christian theology: an introduction. Philadelphia: Westminster Press, 1983.
- Schoof, Mark: Výzva nového věku. Od Newmana k Janu XXIII., z holandštiny přeložil Karel Floss, 230 stran, Vyšehrad 1971.
- Šmelhaus, Vratislav: Řecká patrologie, skriptum KEBF, 277 stran, Kalich 1972.
- Štefan, Jan: Karl Barth a ti druzí. Pět evangelických theologů 20. století. Barth-Brunner-Tillich-Althaus-Iwand, CDK 2005.
- Žilka, František: Jan Kalvín. Život a dílo, 117 stran, Comenium 1909.

Kompendia (staro-)protestantské dogmatiky:

- Heppe, Heinrich: Die Dogmatik der evangelisch-reformierten Kirche, dargestellt und nach den Quellen belegt, 1861 a další vyd. (něm. a lat.)
- Hirsch, Emanuel: Hilfsbuch zum Studium der Dogmatik. Die Dogmatik der Reformatoren und der alt-evangelischen Lehrer quellenmässig belegt und verdeutscht, 1937 a další vyd.
- Schmidt, Heinrich: Die Dogmatik der lutherischen Kirche, dargestellt und aus den Quellen belegt, 1847 a další vyd. (něm. a lat.)

Věřoučné a katechetické souhrny:

- Malý a Velký katechismus Dr. Martina Luthera, nejrůznější vydání v různých překladech.
- Katechismus westminsterský menší (1647), různá vydání.
- Heideburský katechismus (1563), různá vydání.
- (Hájek, Miloslav) Evangelický katechismus 88, 78 stran, Kalich 1989.
- Katechismus katolické církve, z franc. přel. Josef Koláček, 793 stran, Zvon 1995.
- Hromádka, Josef L.: Zásady Českobratrské církve evangelické, SR ČCE, Praha 1927 (92 stran), 2. vyd., 1932 (99 stran), 3. vyd. 1938 (107 stran), 4. vyd. 1946 (68 stran).
- Hromádka, Josef L. a kol.: Zásady Českobratrské církve evangelické, 101 stran, SR ČCE Praha 1968 a dotisky.
- Pesch, Otto Hermann: Základní otázky katolické víry, z němč. přel. Věra Měšťanová, 174 stran, edice Dialog 8, Vyšehrad 1997.

Učebnice teologické encyklopedie:

- Ebeling, Gerhard: Studium der Theologie. Eine enzyklopädische Orientierung, 190 stran, UTB 446, Tübingen 1975. Anglicky The Study of Theology, London 1979.
- Smolík, Josef: Úvod do studia bohosloví (1), skriptum KEBF, 242 stran, Kalich 1978.

Úvody do teologie:

- Barth, Karl: Úvod do evangelické teologie, z němč. přel. Samuel Verner a Luděk Brož, spolu s Brož, Luděk: Cesta Karla Bartha, s. 175-303, Kalich 1988.
- Berkhof, Hendrikus – Woudstra, Sierd. *Christian faith: an introduction to the study of the faith*. Rev. ed. Grand Rapids: William B. Eerdmans, 1986.
- Gunton, Colin E.: *The Christian faith: an introduction to Christian doctrine*. Oxford: Blackwell, 2002.
- Hodgson, Peter Crafts. *Christian faith: a brief introduction*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2001.
- Hromádka, Josef L.: Evangelium o cestě za člověkem, Úvod do studia Písem a církevních vyznání, 331 stran, Kalich 1958, reprint 1986.
- McGrath, Alister E.: *Christian theology: an introduction*. 2nd ed. Oxford: Blackwell, 1996.
- McGrath, Alister E.: *Theology: The Basic Readings*, 3rd ed., Oxford: Wiley-Blackwell 2018.
- McGrath, Alister E.: *Theology: The Basics*, Oxford: Wiley-Blackwell 2025.
- Milne, Bruce: Poznejte pravdu. Průvodce křesťanskou vírou, z angl. Michael Waloschek a Jan Vopalecký přel., 289 stran, Návrat domů 2. vyd. 1999. (evangelikální)
- Pannenberg, Wolfhart. *An introduction to systematic theology*. Edinburgh: T&T Clark, 1991.
- Putman, Rhyne R.: *The method of Christian theology: a basic introduction*. Nashville, Tennessee: B & H Academic, 2021.
- Rahner, Karl: Základy křesťanské víry, z němč. přel. Karel Říha a kol., 635 stran, Trinitas Svitavy 2002. (řím.kat.)
- Sölle, Dorothee – Bowden, John Stephen. *Thinking about God: an introduction to theology*. London: SCM, 1990.
- Thomas, Owen C. – Wondra, Ellen K.: Introduction to Theology, 3rd ed., Morehouse, 2002.

Výklady Kréda a podobné:

- Lochman, Jan Milíč: Krédo. Základy ekumenické dogmatiky, z němč. přel. Bohuslav Vík, 286 stran, Kalich 1996.
- Lochman, Jan Milíč: Desatero. Směrovky ke svobodě. Nástin etiky pod zorným úhlem Desatera, z němč. přel. Bohuslav Vík, 154 stran, Kalich 1994.
- Lochman, Jan Milíč: Otče náš. Křesťanský život ve světle modlitby Páně, z němč. přel. František Schilla, 154 stran, Kalich 1993.
- Pokorný, Petr: Vznik christologie. Předpoklady teologie Nového zákona, z němč. přel. Jaroslav Vanča, 218 stran, Kalich 1989.

- Pokorný, Petr: Apoštolské vyznání. Výklad nejstarších křesťanských věroučných textů, 139 stran, Mlýn 1994.
- Barth, Karl: Credo, 173 stran, München 1935 a další vydání.
- Barth, Karl: Základy dogmatiky, z němč. přel. J.B. Jeschke a J.B. Souček, skriptum KEBF, 182 stran, Kalich 1952.
- McGrath, Alister E.: Affirming Your Faith. Exploring the Apostles' Creed, 140 stran, Leicester 1991.
- Küng, Hans: Krédo. Apoštolské vyznání víry dnes?, Vyšehrad 2008.
- Pannenberg, Wolfhart: Das Glaubensbekenntnis ausgelegt und verantwortet vor den Fragen der Gegenwart, 1972, 5. vyd. Gütersloh 1990. = The Apostles' Creed in the Light of Today's Questions, London 1988.
- Ratzinger, Josef: Úvod do křesťanství, překlad z němč., 255 stran, Petrov 1991 (předtím Řím 1982).

Jednosvazkové dogmatiky:

- Guthrie, Shirley C.: Christian Doctrine, 413 stran, Atlanta 1968, 2. revid. vyd. 434 stran, Atlanta 1994.
- Härle, Wilfried: Dogmatik, 720 stran, 2. oprav. vyd. Berlin 1995 = Outline of Christian Doctrine, Grand Rapids: Eerdmans 2015.
- Leonhardt, Rochus: Grundinformation Dogmatik. 4. Auflage. Göttingen 2009.
- Migliore, Daniel L.: Víra usilující rozumět: úvod do křesťanské teologie, 395 stran, Mlýn, Jihlava, 2009 = *Faith seeking understanding: an introduction to christian theology*. Grand Rapids: W.B. Eerdmans, 1991.
- **Pöhlmann, Horst Georg: Kompendium evangelické dogmatiky, překlad posledního něm. vydání, přel. Jan Štefan a kol., 434 stran, Mlýn 2002.**

Klasické dogmatické koncepty:

- Barth, Karl: Die Kirchliche Dogmatik I/1-IV/4, 9185 stran, Zürich 1932–1970; = Church Dogmatics, 14 sv., Edinburgh 1936–1977. = Dogmatique, 27 sv., Genève 1953–1980.
- Calvin, Jan: Institute. Učení náboženství křesťanského, z lat. přel. F.M. Dobiáš, 342 stran, Kalich 1951. (překlad jednosvazkové první Institute 1536)
- Calvin, Iohannes: *Institutio christianae religionis* 1–2 (1559), ed. August Tholuck, Berlin: Apud Guilelmum thome, 1846. = Unterricht in der christlichen Religion, ed. Otto Weber, 6. vyd. Neukirchener 1997. = Institutes of the Christian Religion: in two volumes, Philadelphia: Westminster, 1960.
- Feiner, Johannes / Löhner, Magnus (vyd.), Mysterium salutis. Grundriss heilsgeschichtlicher Dogmatik 1-5, 7 sv., Benzinger Verlag 1965-1976.
- Melancthon, Philipp: Loci communes, různá vydání, různé překlady.
- **Pannenberg, Wolfhart: Systematische Theologie 1–3, Göttingen 1988–1993 = Systematic Theology 1–3, London – New York: T and T Clark, 2004.**
- Schleiermacher, Friedrich: Der christliche Glaube nach den Grundsätzen der evangelischen Kirche im Zusammenhange dargestellt 1-2, 1830-1831, vyd. M. Redeker, 7. vyd. 1960 Berlin. = The Christian Faith, 3rd ed. London: T and T Clark 2016.
- **Tilich, Paul: Systematic Theology 1-3, 300+187+434 stran, Chicago 1951–1963. = Systematická teologie. Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 2009.**
- Tomáš Akvinský: Summa theologiae, I–III suppl., Romae 1894; = Summa theologická, 6 sv., překlad z lat., vydali profesori bohosvědného učiliště řádu dominikánského, Olomouc 1933-1940. = Summa theologiae, Praha: Krystal, postupný překlad dílčích tematických částí, 2008–. = <https://aquinas.cc/> (latinsky a anglicky)

Obsáhlejší dogmatiky 20. a 21. století:

Jednosvazkové:

- Aulén, Gustaf: The Faith of the Christian Church, 1947, 403 stran, Philadelphia 21960.
- Althaus, Paul: Die christliche Wahrheit. Lehrbuch der Dogmatik, 1947/1948, 728 stran, 6. vyd. Gütersloh 1962.
- Barth, Hans Martin: Dogmatik, 862 stran, Gütersloh 2001, 2. oprav. vyd. 2002
- Berkhof, Luis: Systematic Theology, 784 stran, 1939/1941, od 1958 Banner of Truth.
- Körtner, Ulrich H. J.: Dogmatik, Lehrwerk evangelische Theologie 5, Leipzig: EVA, 2020.
- Macquarrie, John: Principles of Christian Theology, 477 stran, New York 1966.
- Müller, Gerhard Ludwig. Dogmatika pro studium i pastoraci, 888 stran, Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2010
- Ott, Ludwig: Grundriss der katholischen Dogmatik, 1952 a další vyd. (řím.kat.), 605 stran, 7. vylepš. vyd. Freiburg 1965.
- Schlink, Edmund: Ökumenische Dogmatik. Grundzüge, 828 stran, Göttingen 1983.
- Thiselton, Anthony C.: *Systematic theology*. Grand Rapids, Michigan: William B. Eerdmans Publishing Company, 2015.
- Trillhaas, Wolfgang: Dogmatik, 581 stran, Sammlung Töpelmann, Berlin 1966.

Dvosvazkové:

- Jenson, Robert W.: *Systematic Theology* 1-2, 244+380 stran, Oxford 1997-1999.
- Joest, Wilfried: Dogmatik 1-2, 697 stran, UTB 1336+1413, Göttingen 1984 a 1986.
- Schmaus, Michael: Der Glaube der Kirche 1-2. Handbuch katholischer Dogmatik, 791 + 933 stran, München 1969-1970. (řím.kat.)
- Weber, Otto: Grundlagen der Dogmatik 1-2, stran, Neukirchen 1955 a 1962. = *Foundations of dogmatics*. Grand Rapids, Mich: William B. Eerdmans, 1981-1983.
- Zvěřina, Josef: Teologie agapé. Dogmatika 1-2, 408 a 455 stran, 1992 a 1994. (řím.kat.)

Třísavazkové:

- Brunner, Emil: Dogmatik 1-3, 363+407+503 stran, Zürich 1946-1960 = Dogmatique 1-3, Genève 1964-1967, = The Christian Doctrine 1-3, Philadelphia 1949-1962.
- Ebeling, Gerhard: Dogmatik des christlichen Glaubens 1-3, 414+547+585 stran, Tübingen 1979.
- Fiorenza, Francis S. – Galvin, John P. (vyd.): Systematická teologie. Římskokatolická perspektiva 1-3, kolektivní překlad z angl., 285+289 +2000 stran, CDK Brno / Vyšehrad 1996-2000.
- McClendon, James Wm.; Murphy, Nancey C.; Freeman, Curtis W.: *Systematic theology*. Second edition, revised and enlarged. Waco, TX: Baylor University Press, 2012.
- Oden, Thomas: Systematic Theology 1-3, 448+608+560 stran, San Francisco 1989-1992.
- Staniloae, Dumitru: Orthodoxe Dogmatik 1-3, Gütersloh 1984-1995 (pravosl.).
- Thielicke, Helmut: Der evangelische Glaube. Grundzüge der Dogmatik 1-3, 611+585+648 stran, Tübingen 1968-1978, Anglicky The Evangelical Faith 1-3, 420+477+484 stran, Edinburgh 1978nn.

Vícesvazkové:

- Auer, Johannes / Ratzinger, Joseph: Kleine katholische Dogmatik II-IX, celkem 3829 stran, Regensburg 1972nn.
- Fritzsche, Hans Georg: Lehrbuch der Dogmatik 1-4, Berlin 1964-1988.
- Schmaus, Michael: Katholische Dogmatik, 6. vyd. Max Hueber Verlag München, I-V.
- Themen der Theologie, Tübingen 2011–: Band 1: Kirche; Band 2: Trinität; Band 3: Abendmahl; Band 4: Schöpfung; Band 5: Taufe; Band 6: Gerechtigkeit; Band 7: Freiheit; Band 8: Schriftauslegung; Band 9: Jesus Christus
- Wenz, Gunther: Studium Systematische Theologie 1–10, Göttingen 2005–2015.

Vybrané monografie klasiků systematické teologie 20. a 21. stol. (především v češtině, ale i jiné):

- Balthasar, Hans urs von: Síla křesťanské naděje, z němč. přel. Jan Spousta, 124 stran, Velehrad 1995.
- Balthasar, Hans urs von: Cesty k ujasnění. Rozlišování duchů, z němč. přel. Lea Švancarová, 178 stran, edice Velké postavy světové teologie, CDK 1998.
- Balthasar, Hans urs von: Pravda je symfonická. Aspekty křesťanského pluralismu, z němč. přel. Marek Skovajsa, 174 stran, edice Dialog 15, Vyšehrad 1998.
- Barth, Karl: Boží božství a Boží lidství. Sedm kratších textů, z němč. přel. Petr Gallus a Jan Štefan, 219 stran, edice Velké postavy světové teologie, CDK 2005.
- Bonhoeffer, Dietrich: Následování. Výklad Kázání na hoře, Praha: Kalich 2013.
- Bonhoeffer, Dietrich *Odpor a odevzdání: dopisy z vězení*. Druhé, revidované a doplněné vydání. Praha: Kalich, 2023.
- Bultmann, Rudolf: Dějiny a eschatologie, z angl. přel. Břetislav Horyna, 129 stran, Oikumené 1994.
- Bultmann, Rudolf: Ježíš Kristus a mytologie, z angl. přel. Ivo Tretera, 66 stran, Oikumené 1995.
- Congar, Yves M.J.: Za církev sloužící a chudou, překlad z franc., 130 stran, Kostelní Vydří 1995.
- Dalferth, Ingolf U. *Deus Praesens: Gottes Gegenwart und christlicher Glaube*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2021.
- Dalferth, Ingolf U. *Sünde: die Entdeckung der Menschlichkeit*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, 2020.
- Dalferth, Ingolf U. *Malum: theologische Hermeneutik des Bösen*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2008. = *Malum. A Theological Hermeneutics of Evil*, Cascade Books 2022.
- Dalferth, Ingolf U. *Becoming present: an inquiry into the Christian sense of the presence of God*. Leuven: Peeters, 2006.
- Dalferth, Ingolf U. *Der auferweckte Gekreuzigte: zur Grammatik der Christologie*. Tübingen: J.C.B. Mohr Paul Siebeck, 1994. = *Crucified and resurrected: restructuring the grammar of Christology*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2015.
- Dalferth, Ingolf U.: *Creatures of possibility: the theological basis of human freedom*. Grand Rapids: Baker Academic, 2016.
- Ebeling, Gerhard: Podstata křesťanské víry, z němč. přel. O.A. Funda, 159 stran, Oikumené 1996.
- Filipi, Pavel: Hostina chudých. Kapitoly o večeři Páně, 158 stran, Kalich 1991.
- Gallus, Petr. *Perspektiva vzkříšení: trinitární christologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. = *The perspective of resurrection: a trinitarian christology*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2021
- Gallus, Petr. *Člověk před Bohem: teologická antropologie*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2024.
- Joest, Wilfried: *Fundamentální teologie*, Praha: Oikomenh, 2007.
- Jüngel, Eberhard. *Tod*. 5. Auflage. Gütersloh: Gütersloher-Verl.-Haus Mohn, 1993. = *Death, the riddle and the mystery*. Philadelphia: Westminster Press, 1975.
- Jüngel, Eberhard. *Das Evangelium von der Rechtfertigung des Gottlosen als Zentrum des christlichen Glaubens: eine theologische Studie in ökumenischer Absicht*. 2., verbess. Aufl. Tübingen: J.C.B. Mohr Paul Siebeck, 1999. = *Justification: the heart of the Christian faith. A theological study with an ecumenical purpose*, London 2006.
- Jüngel, Eberhard. *Gott als Geheimnis der Welt: zur Begründung der Theologie des Gekreuzigten im Streit zwischen Theismus und Atheismus*. Tübingen: J.C.B. Mohr Paul Siebeck, 1977. = *God as the mystery of the world. On the foundation of the theology of the crucified one in the dispute between theism and atheism*, London 2014.
- Kasper, Walter: Dogma pod Božím slovem, z němč. přel. Jiří Němec, 127 stran, 2. vyd. Vyšehrad 1996.
- Küng, Hans: Být křesťanem. Křesťanská výzva, z němč. přel. Stanislav Štýs, 295 stran, CDK 2000.
- Küng, Hans: *Věčný Život?* Praha: Vyšehrad, 2006.
- Küng, Hans: *Co je církev?*, Brno: Cesta 2000.
- Lübac, Henri de: Katolicismus. Společenská hlediska dogmatu, z franc. přel. Terezie Brichtová, 287 stran, Kostelní Vydří 1995.

- Moltmann, Jürgen: *Theologie der Hoffnung: Untersuchungen zur Begründung und zu den Konsequenzen einer christlichen Eschatologie*. München: Chr. Kaiser, 1969. = *Theology of hope: on the ground and the implications of a christian eschatology*. Minneapolis: Fortress, 1993.
- Moltmann, Jürgen: *Trinität und Reich Gottes: zur Gotteslehre*. 2. Aufl. München: Chr. Kaiser, 1986. = *Trinity and the Kingdom*, Minneapolis: Fortress Press 1993.
- Moltmann, Jürgen: *Bůh ve stvoření*, z němč. přel. Zdeňka Růžicková, 287 stran, edice Velké postavy světové teologie, CDK Brno 1999. = *God in creation: an ecological doctrine of creation : the Gifford lectures 1984-1985*. London: SCM, 1989.
- Moltmann, Jürgen: *Ukřižovaný Bůh: Kristův kříž jako základ a kritika křesťanské teologie*. Praha: Biblion, 2023. = *The crucified god: The cross of Christ as the foundation and criticism of christian theology*. 5th ed. London: SCM Press, 1995.
- Moltmann, Jürgen. *Der Weg Jesu Christi: Christologie in messianischen Dimensionen*. München: Chr. Kaiser, 1989. = *The way of Jesus Christ: Christology in messianic dimensions*. 2nd ed. London: SCM Press, 1993.
- Moltmann, Jürgen. *Das Kommen Gottes: christliche Eschatologie*. Gütersloh: Chr. Kaiser, 1995. = *The coming of God: Christian eschatology*. Minneapolis: Fortress, 1996.
- Moltmann, Jürgen. *Kirche in der Kraft des Geistes: ein Beitrag zur messianischen Ekklesiologie*. München: Chr. Kaiser, 1975. = *The Church in the power of the Spirit: a contribution to messianic ecclesiology*. Minneapolis: Fortress, 1993.
- Moltmann, Jürgen. *Der Geist des Lebens: eine ganzheitliche Pneumatologie*. München: Chr. Kaiser, 1991.
- Moltmann, Jürgen. *Im Ende - der Anfang: eine kleine Hoffnungslehre*. 2. Auflage. Gütersloh: Chr. Kaiser/Gütersloher Verlagshaus, 2004.
- Moltmann, Jürgen. *Experiences in theology: ways and forms of Christian theology*. Minneapolis: Fortress, 2000.
- Pesch, Otto Hermann: *Existuje? Poznání Boha dnes*, z němč. přel. Markéta Klaberová, 213 stran, edice Dialog 13, Vyšehrad 1998.
- Pokorný, Petr / Veselý Josef: *Perspektiva víry. Úvod do eschatologie*, 207 stran, Kalich 1992.
- Ratzinger, Josef: *Eschatologie. Smrt a věčný život*, z němč. přel. Helena Kozlová a Pavel Váňa, 183 stran, Brno 1996, 2. vyd. 2004.
- Robinson, J.A.T.: *Čestně o Bohu*, z angl. přel. František Marek, 144 stran, edice Váhy, Mladá fronta 1969.
- Schillebeeckx Edward: *To číňte na mou památku. Studie k eucharistické teologii*, překlad z holandštiny, 125 stran, edice Studium 5, Vyšehrad 1998.
- Schillebeeckx, Edward; Kolářová, Lucie; Doležalová, Pavla. *Lidé jako Boží příběh*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008
- Štefan, Jan, *Ospravedlnění bezbožného člověka. Závisí na tomto článku všechno, co učí, jak jedná a na čem trvá evangelická církev v 21. století?*, in: K výročí Martina Luthera. Reformační teologie po pěti staletích, SaT 30 (2018/1), 35-67.
- Štefan, Jan: *Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů*, TREF 2/1997, 145-165.
- Tillich, Paul: *Biblické náboženství a ontologie. Výbor ze studií, esejů a kázání*, kolekt. překlad z angl. a němč., 239 stran, skriptum KEBF, Kalich 1990.
- Tillich Paul: *Lidské tážení po nepodmíněném*. Praha: Univerzita Karlova, 1997.
- Tillich, Paul: *Odvaha být*, z angl. přel. D. Mikšík, 138 stran, Edice Cogitatio religionis 1, CDK 2004.
- Tillich, Paul: *Otřásání základů*. Praha: Kalich, 2014.

Teologická etika Doporučená literatura ke studiu

Doporučená literatura z etiky je ZDE